

Af Eva Secher
Mathiasen,
formand for Dansk
Psykolog Forening

Do no harm

Da den amerikanske psykolog James Mitchell i december sidste år stod frem på tv og åbent fortalte, hvordan han har medvirket til tortur under afhøringer af fængslede, mistænkte terrorister, gjorde det massivt indtryk på psykologkolleger i både USA og resten af verden. Mitchell havde ikke bare været hovedarkitekt på CIA's forhørsprogram på Guantanamo-basen. Han havde selv *waterboardet* en række indsatte, herunder Khalid Sheikh Mohammed, der af USA anses for at være hjernen bag terrorangrebet i New York i 2001.

APA, den amerikanske psykologforening, tog straks afstand fra Mitchell og fordømte hans handlinger. Kort tid forinden var APA selv blevet ramt af alvorlige anklager om at have samarbejdet med det amerikanske forsvarsministerium under Bush-regeringen og have ændret ved sine etiske retningslinjer, så psykologer kunne deltage i afhøringer med såkaldt *enhanced interrogation techniques* (forbedrede forhørsteknikker) af mistænkte terrorister. Ændringen skulle være sket i forbindelse med, at APAs etiske komité arbejdede med og udsendte en rapport om psykologers arbejde i forhold til national sikkerhed – et emne af stor national interesse. Formuleringerne i rapporten, lød anklagen, var lavet sådan, at man gav grønt lys til psykologers deltagelse i tortur. Og de formuleringer var kommet i stand i et tæt samarbejde mellem APA og forsvarsministeriet. Det nægtede APA, men iværksatte en stor uafhængig advokatundersøgelse af sagen. 10. juli kom så rapporten. Den bekræftede desværre anklagerne.

Sagen har efterladt psykologer over hele verden i chok. Det kan ikke understreges nok, at tortur og psykologprofession absolut intet har med hinanden at gøre. Kernen i vores virke og faglige identitet er at udvikle mennesker, ikke at skade og nedbryde. *Do no harm* som et af de bærende principper i APAs eget etiske regelsæt siger.

Også i Danmark er vi chokerede over den amerikanske sag. Etik og etisk handlen er ryggraden i psykologernes virke. *Do no harm* finder sin pendant i vores egne etiske retningslinjer,

der handler om at sikre klientens autonomi og integritet og beskytte ham mod skadelig intervention. For psykologi er kraftfuld, også i de forkerte hænder. Med psykologprofessionen følger derfor, for os alle, ansvaret for at sikre at fagets styrke ikke misbruges mod de mennesker, som vi arbejder med.

Og vi mener de etiske retningslinjer alvorligt. Bryder et medlem af Dansk Psykolog Forening principperne, kan det i sidste ende føre til eksklusion af foreningen.

Ironisk nok var det de amerikanske psykologers etiske regelsæt, der i sin tid inspirerede de nordiske lande til at udarbejde et eget regelsæt. Dengang var APA pionér på området. Og man kan derfor spørge sig selv, hvad der siden gik galt for amerikanerne. Det giver rapporten også et svar på. En af konklusionerne, som har skabt furore blandt APAs medlemmer, var at motivet til at indgå det rystende samarbejde med forsvarsministeriet var at højne psykologprofessionens omdømme i ministeriet – det var et attraktivt jobmarked for psykologer at komme ind på.

Ligesom APA arbejder DP også for at skabe nye psykologarbejdspladser. Derfor er netop dette motiv vedkommende og skræmmende. Nogle af vores amerikanske kollegaer valgte at sælge ud af anstændigheden og etikken for at få adgang til magtens bonede gulve. Den skamlet, der nu sidder på amerikanske psykologers faglige omdømme, bliver svær at vaske af.

Vi kan alle lære af den tragiske sag. I Europa har den europæiske psykologsammenslutning EFPA, som vi deltager i, udtrykt forfærdelse over konklusionerne i rapporten og sætter nu gang i en undersøgelse af, hvad vi kan gøre for at forebygge, at noget lignende kunne ske hos os. Men sagen er på forhånd ganske klar: Danske psykologer i DP vil aldrig komme til at deltage i tortur eller 'forbedrede forhørsteknikker'. Vi vil gerne skabe arbejdspladser, og vi sidder gerne med ved rundbordet i ministerierne. Men hvis adgangsbilletten er at give køb på etik, fagetik og menneskerettigheder, er svaret herfra et klart nej tak. ○